OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY

Komplex zahrad vrchu Petřína a zahrada Kinských jsou součástí soustavy chráněných území evropského významu Natura 2000.
V říjnu 2013 byl celý komplex zahrad vyhlášen přírodní památkou. Tato přírodní památka zahrnuje hlavně Petřínské skalky – skalní výchozy, umělé jeskyně, v jejichž okolí se nachází větší množství záměrně zanechaných tlejících torz stromů a pařezů, kde nachází útočiště přísně chráněný roháč obecný (*Lucanus cervus*).

Památné stromy v komplexu zahrad vrchu Petřína a v blízkém okolí

Jasan ve Strahovské zahradě
GPS: 50°5'10.382"N, 14°23'29.990"E
Babyka v Seminářské zahradě
GPS: 50°5'2.378"N, 14°23'56.686"E
Platan javorolistý v zahradě Kinských
GPS: 50°4'44.241"N, 14°24'11.492"E

Studánky a prameny

Petřínka (v Seminářské zahradě)
GPS: 50°5'0.420"N, 14°23'53.699"E
Pramen Sira Wintona (ve Strahovské zahradě)
GPS: 50°5'8.523"N, 14°23'30.840"E
Strahovská štola a Železitá štola (v zahradě Kinských)
GPS: 50°4'44.987"N, 14°23'52.929"E
Studánka na Hřebenkách (v zahradě Kinských)
GPS: 50°4'37.556"N, 14°23'34.442"E

Více informací naleznete na webových stránkách:
V Praze za přírodou: portalzp.praha.eu/zaprirodou
Pražská příroda: www.praha-priroda.cz
Pražský turistický portál: www.praguewelcome.cz

Součástí sady *Pražské parky a zahrady* připravené v rámci projektu *V Praze za přírodou* jsou dále informateriály Královská obora Stromovka, Letenské sady a Park na vrchu Vítkově.

V roce 2017 vydal Odbor ochrany prostředí Magistrátu hl. m. Prahy (OCP MHMP), 4. upravené vydání.
Text a fotografie: OCP MHMP

ZAHRADA KINSKÝCH

Zahrada Kinských patří mezi významná evropská krajinářská díla. Veřejnosti je v současné době přístupná bez omezení a je využívána ke krátkodobé rekreaci a procházkám s výhledy na jihovýchodní části Prahy. Výměra zahrady je 24,3 ha.

Letohrádek Kinských
Letohrádek Kinských, nově též zvaný Musaion, je předměstská klasicistní vila z 19. století. Letohrádek nechal v letech 1827–1831 vystavět kníže Rudolf Kinský na místě zpustlých vinic. Reprezentativní empírový objekt byl zbudovaný dle projektu vídeňského architekta Jindřicha Kocha.
GPS: 50°4'36.840"N, 14°23'55.490"E

Pomník Hany Kvapilové
Plastika obdivované herečky Národního divadla byla vytesána z tyrolského mramoru dvorním kameníkem Jana Štursy Otakarem Velínským a byla osazena u jižní zdi zahrady Kinských v roce 1914.
GPS: 50°4'35.832"N, 14°23'57.229"E

Dřevěný kostelík sv. Michala
Trojvěžový kostel sv. Michala sloužil sakrálním účelům původně v obci Velké Lúčky na Podkarpatské Rusi poblíž Mukačeva a po roce 1793 v obci Medvedevcy. V roce 1929 slavila Československá republika svatováclavské milénium, spojené s vysvěcením dokončené katedrály sv. Víta, a zároveň desáté výročí připojení Podkarpatské Rusi. Při této příležitosti došlo k opětovnému rozebrání kostelíka a jeho převození do Prahy.
GPS: 50°4'42.388"N, 14°23'54.370"E

Dolní jezírko se sochou Herkula a horní jezírko se sochou lachtana
Vodovod zásobující letohrádek a přilehlé pozemky nechal vybudovat kníže Rudolf Kinský v letech 1829–1831. Využil vyvěrajících podzemních pramenů a jejich vydatnost zvýšil vybudováním štol. Toto zajímavé technické dílo napájelo tehdy tři velké kašny, dvacet tři kašen malých a tři jezírka. V dolním jezírku je umístěna raně barokní pískovcová socha Herkula, umístěná do r. 1938 na Kampě. Autorem sochy lachtana, umístěné v horním jezírku v roce 1953, je Jan Lauda.
GPS (dolní j.): 50°4'40.100"N, 14°23'53.241"E
GPS (horní j.): 50°4'45.349"N, 14°23'54.106"E

Dětská hřiště v Kinské zahradě:
Horní dětské hřiště GPS: 50°4'40.601"N, 14°23'52.279"E
Dolní dětské hřiště GPS: 50°4'45.116"N, 14°24'12.092"E

POHYB PSŮ A VSTUP NA TRÁVNÍKY A LOUKY

Volný pohyb psů je upraven v souladu s obecně závaznou vyhláškou hl. m. Prahy č. 6/2001 Sb. HMP, o ochraně veřejné zeleně. Psi mohou volně pobíhat pouze na vyznačených plochách.

Zákaz pohybu psů platí na dětských hřištích a piknikovém místě. Na ostatních plochách nebo rekreačních trávnících a komunikacích musí být pes veden na vodítku.

volné pobíhání psů povoleno
psa nutno vést na vodítku
vstup na trávník povolen
vstup na trávník zakázán

1 Švýcárna, **2** Historický parter, **3** Letohrádek Kinských, **4** Zvonička, **5** Pomník herečky Hany Kvapilové, **6** Dolní jezírko se sochou Herkula, **7** Dřevěný pravoslavný kostelík sv. Michala, **8** Místo bývalé oranžerie, **9** Vodní schody, **10** Horní jezírko s lachtanem, **11** Pískovcové skalní výchozy, **12** Barokní bastiony, **13** Hladová zeď s Citadelou a vyhlídkou, **14** Růžový sad, **15** Květnice, **16** Pomník obětem komunismu, **17** Jiřinkový sad, **18** Karel Hynek Mácha, **19** Vítězslav Novák, **20** Galerie Roen, **21** Restaurace Nebozízek, **22** Štefánikova hvězdárna, socha Milana Rastislava Štefánika, **23** Jan Neruda, **24** Fontána U Žabiček, **25** Ferdinand Laub, **26** Kaple sv. Ludvíka, **27** Restaurace Petřínské terasy, **28** studánka Petřínka, **29** Kostel sv. Vavřince, **30** Kaple Kalvárie, **31** Bludiště, **32** Kaple Božího hrobu, **33** Petřínská rozhledna, **34** Křížová cesta, **35** Jaroslav Vrchlický a vyhlídka, **36** Sad zachránců dětí před holokaustem a pramen sira Nicholase Wintona, **37** Strahovský klášter a vyhlídka

- Dětské hřiště
- Sportovní hřiště
- Fitness
- Restaurace, občerstvení
- WC
- Památný strom
- Studánka, pramen
- Pítko
- Piknikové místo
- Vyhlídka
- Zastávka autobusu
- Zastávka tramvaje
- Stanice lanovky
- Vstup do parku
- Hranice parku

Cyklotrasy:
- Bez motorové dopravy
- Ostatní
- Značené
- Doporučené

Nejužívanější vstupy do parku a spojení MHD:

z ulice Újezd a Hellichova (tram č. 12, 15, 20, 22 – zast. „Hellichova“ nebo zast. „Újezd“ /zde také č. 9/), z ulice Úvoz a ulice Strahovská (tram č. 22 – zast. „Pohořelec“), z ulice Vlašská (tram č. 12, 15, 20, 22 – zast. „Malostranské náměstí“, bus č. 192 zast. „Nemocnice pod Petřínem“), z ulice Strahovská, ze zastávek lanové dráhy „Újezd“, „Nebozízek“ a „Petřín“.

Vstupy do zahrady Kinských: z náměstí Kinských (tram č. 9, 12, 15, 20, autobus č. 176 – zastávka „Švandovo divadlo“), z ulice Na Hřebenkách (bus č. 176 – zastávka „U Palaty“), z ulice Šermířská (bus č. 143, 149, 176, 191 – zastávka „Stadion Strahov“, „Koleje Strahov“), z ulice Holečkova (bus č. 176 – zastávka „Kobrova“). Mezi zahradou Kinských a sadem Nebozízek lze použít průchody v Hladové zdi.

Výchozí stanice metra: trasa A – stanice Malostranská (tram č. 12, 15, 20, 22); trasa B – stanice Národní třída (tram č. 9, 22), Anděl (tram č. 9, 12, 15, 20).

Petřín

komplex zahrad vrchu Petřína

1

Velká strahovská zahrada • Lobkovická zahrada park u rozhledny na Petříně • Růžový sad Seminářská zahrada • sad Nebozízek zahrada Kinských

PRAHA PRAGUE PRAG
PRAŽSKÁ CHRÁNĚNÁ PŘÍRODA
V PRAZE ZA PŘÍRODOU

KOMPLEX ZAHRAD VRCHU PETŘÍNA, lidově **Petřínské sady,** je volný název pro zahrady na vrcholu a svazích vrchu Petřína mezi Malou Stranou a Strahovem. Původně byly na místě dnešních zahrad vinice, později ovocné sady obklopené lesními partiemi, jejichž ráz se v redukované formě udržuje dodnes. Během 19. století se některé ze zahrad měnily v duchu anglického krajinářského parku.

Za návštěvu stojí v jarních měsících bohatě rozkvetlé ovocné sady, pískovcové skalní výchozy, lesnaté partie a samozřejmě rozárium s širokou paletou různých druhů růží. Zelené svahy Petřína jsou významnou terénní dominantou Prahy, kterou by si žádný obdivovatel pražských zahrad a parků neměl nechat ujít.

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Komplex zahrad je součástí ploch celopražského významu. Nachází se na území k. ú. Malá Strana, Strahov a Smíchov.

Výměra celkem: 70,8 ha
Nadmořská výška: 197 – 328 m n. m.
Komplex zahrad je celoročně veřejně přístupný.
Vlastník: Hlavní město Praha, Odbor ochrany prostředí Magistrátu hl. m. Prahy (OCP MHMP)
Správce: Lesy hl. m. Prahy
Kontakt: OCP MHMP, Jungmannova 35/29, 110 00 Praha 1, tel.: 236 00 5876

Z HISTORIE

Vrch Petřín patří mezi nejrozsáhlejší zelené plochy města. První písemná zpráva o Petříně pochází z roku 1108, kdy se v blízkosti kostela sv. Vavřince nacházelo středověké popraviště. Tehdy zde byl hluboký les táhnoucí se až k Bílé Hoře. Původní název byl německý – Laurenziberg – podle kaple sv. Vavřince (Laurenze), postavené zde na přelomu 10. a 11. století.
Ve středověku začal les ustupovat vinicím a hospodářsky obdělávaným plochám. Ve 14. století zde Karel IV. nechal postavit Hladovou zeď, která měla posílit opevnění Malé Strany a Pražského hradu. V petřínských svazích odedávna vyvěralo množství pramenů, a tak zde byl kdysi vybudován vodovod. Šlo o soustavu štol, která sváděla vodu k Strahovskému klášteru, na Pohořelec i na Malou Stranu. Jak šla staletí, byl vrch Petřína rozdělen na několik zahrad. Největší z nich, zahrada Kinských, byla založena vně hradeb a tvoří tedy samostatný celek.

Velká strahovská zahrada

Do zahrad kláštera na Strahově patří Konventní zahrada, Opatská zahrada, Vyhlídka s vinicí a Velká strahovská zahrada o rozloze 5,8 ha, která je jako jediná přístupná veřejnosti a je využívána k procházkám a relaxaci. Pozemky Velké strahovské zahrady patřily řádu a klášteru od raného středověku. Zahrada měla vždy užitkový charakter, dnes se omezuje na ovocný sad a plochy lesnatého charakteru.

Strahovský klášter – Královská kanonie premonstrátů na Strahově
Královská kanonie premonstrátů na Strahově patří mezi nejstarší doposud existující kláštery premonstrátského řádu na světě. Od založení v roce 1143 nebyla kontinuita její existence prakticky přerušena. V klášteře, který byl po roce 1990 obnoven, sídlí také Památník národního písemnictví, součástí kláštera je slavná Strahovská knihovna a obrazárna. Strahovský klášter je od roku 1989 národní kulturní památkou.

Lobkovická zahrada

Lobkovická zahrada je torzem palácové barokní zahrady italského typu, která byla později upravována v anglický park. Leží na severním svahu Petřína, má výměru 7,1 ha a vznikla jako součást velkorysé realizace palácového komplexu na přelomu 17. a 18. století.

V druhé polovině 18. století, kdy se palác dostal do vlastnictví rodiny Lobkoviců, proběhly rozsáhlé úpravy přilehlých pozemků, na nichž vznikla po náročných terénních úpravách barokní zahrada italského typu, osově vázaná na palác. Na konci 18. století byla zahrada upravována do anglického krajinářského slohu. Zahrada je využívána ke krátkodobé relaxaci a procházkám.

Seminářská zahrada

Seminářská zahrada se rozkládá na východním svahu Petřína, severně od lanové dráhy, a má výměru 15,9 ha. Území pokrývaly ve středověku vinice, v 17. století pozemky získal a jako užitkovou zahradu využíval řád bosých karmelitánů u kostela Panny Marie Vítězné.

Vinná réva se zde pěstovala do roku 1793, kdy zahradu převzal arcibiskupský seminář, podle něhož byla Karmelitánská zahrada přejmenována na Seminářskou.

V jednom z rondelů se nachází kaple sv. Ludvíka, která byla údajně svého času observatoří.

Park u rozhledny na Petříně – též Petřínské sady

Park u rozhledny na Petříně se rozkládá na části náhorní plošiny Petřína v prostoru kolem rozhledny a má rozlohu 2,8 ha. Nachází se zde kostel sv. Vavřince, kaple Božího hrobu, kaple Kalvárie, křížová cesta, rozhledna a zrcadlové bludiště.

K rozsáhlejším úpravám došlo v roce 1836. Zásadní změnu původní kompozice parku vyvolalo umístění rozhledny při příležitosti konání Jubilejní zemské výstavy v roce 1891.

Petřínská rozhledna
Členové klubu českých turistů navštívili v roce 1889 světovou výstavu v Paříži, jejíž atrakcí se stala Eiffelova věž. Po vzoru této věže se u příležitosti Jubilejní zemské výstavy v roce 1891 rozhodli vystavět v Praze její 5x menší napodobeninu. Stavba byla zahájena 16. března 1891 a veřejnosti slavnostně otevřena 20. srpna 1891. Rozhledna je celoročně přístupná veřejnosti.
GPS: 50°5'0.744"N, 14°23'42.288"E

Kostel sv. Vavřince
Na místě dnešního kostela sv. Vavřince se dříve nacházela nejprve románská, později gotický přestavěná kaple sv. Vavřince, která je zmiňována již v roce 1135. V blízkosti kostela, který je starokatolickým katedrálním chrámem, se konaly ve středověku popravy. V 1. polovině 18. století proběhla barokizace svatyně do dnešní kopulovité podoby se dvěma věžemi a poblíž kostela byla zbudována kaple Božího hrobu jako součást záměru vytvořit na Petříně novou tradici pobožností křížové cesty. Kaple Kalvárie, nacházející se vedle kostela, byla postavena v roce 1737.
GPS: 50°4'58.923"N, 14°23'46.062"E.

Zrcadlové bludiště
Zrcadlové bludiště, původně zbudováno pro Zemskou jubilejní výstavu, se nachází v těsném sousedství Petřínské rozhledny. Bludiště vede k diora-

matickému obrazu, který znázorňuje scénu z konce třicetileté války „boj Pražanů se Švédy na Karlově mostě roku 1648". Otevřeno je celoročně.
GPS: 50°5'0.885"N, 14°23'46.677"E

Růžový sad

Park Růžový sad leží na vrcholu Petřína a má výměru 5 ha. Park vymezují obvodové zdi barokního opevnění města, které bylo vybudováno v 17.–18. století, a Hladová zeď.

Pozemky, sloužící do té doby armádním účelům, byly zahradně upravovány až ve 30. letech. Bylo zde založeno rozárium a trvalková zahrada – **Květnice**. Zbylé plochy tvoří parterové útvary s trávníky a stříhanými stěnami z habrů.

Štefánikova hvězdárna
Štefánikova hvězdárna, zprovozněná v roce 1928, je určena široké veřejnosti a slouží především k popularizaci astronomie a příbuzných přírodních věd. Hvězdárna nabízí veřejné pozorování denní i noční oblohy, vesmírných objektů a popularizační přednášky z astronomie a kosmonautiky.
GPS: 50°4'52.482"N, 14°23'52.810"E

Lanová dráha na Petřín
Pozemní lanová dráha na Petřín zajišťuje přepravu osob na vrch Petřín. Pravidelná přeprava cestujících byla zahájena v červenci 1891. Původně byly vagony taženy systémem vodní převahy, později, v roce 1932, byla lanovka elektrifikována. V letech 1965 a 1967 došlo na Petříně vlivem dlouhotrvajících deštů k sesuvům půdy, které způsobily poničení části drážního tělesa. Opětovný pravidelný provoz byl zahájen až v červnu 1985 a dráha v tomto provedení funguje dodnes.
GPS (stanice Újezd):): 50°4'57.472"N, 14°24'12.471"E

Sad Nebozízek

Tento veřejný městský park leží mezi lanovou dráhou na Petřín a Hladovou zdí a jeho výměra je přibližně 9,7 ha. Většinu území dnešní zahrady pokrývaly ve středověku vinice, od konce 16. století byly vinice postupně přeměňovány na ovocné sady. Začátkem 19. století zde byla zprovozněna restaurace. V 1. polovině 19. století byly ovocné sady částečně zahradně upraveny a zpřístupněny veřejnosti.

V sadu Nebozízek je umístěno několik plastik a soch českých velikánů mimo, jiné Karla Hynka Máchy. Ve spodní části sadu, na místě zbořených kasáren, byl založen **Jiřinkový sad**.

Hladová zeď
Tuto hradbu nechal vybudovat v letech 1360–1362 český král a císař Karel IV. jako stavbu posilující opevnění Menšího Města pražského (Malá Strana) a rovněž Pražského hradu proti případnému útoku ze západní a jižní strany. Dalším účelem bylo rozšíření prostoru pro městskou zástavbu. Název Hladová se objevil až později a odvozuje se od hladomoru z roku 1361, kdy patrně část chudiny našla jistotu výdělku v krušných časech na stavbě opevnění, jež ovšem vznikalo pouze ze strategických důvodů.
GPS: 50°4'50.565"N, 14°24'0.809"E

Dětské hřiště U lanové dráhy
GPS: 50°5'0.111"N, 14°24'10.741"E
Dětské hřiště nedaleko Petřínských teras
GPS: 50°5'5.190"N 14°23'53.048"E
Dětské hřiště v Růžovém sadě u Hladové zdi před Petřínskou rozhlednou
GPS: 50°04'58.77"N 14°23'40.18"E
Dětské hřiště ve Vlašské ulici
GPS: 50°5'11.890"N, 14°23'47.647"E
Sportovní hřiště v Seminářské zahradě
GPS: 50°5'6.146"N, 14°24'9.339"E
Piknikové místo v Růžovém sadu u Hladové zdi
GPS: 50°4'58.947"N, 14°23'38.362"E
Pítka v zahradě Kinských, sadu Nebozízek, Seminářské zahradě a Velké strahovské zahradě